

ŠIAULIŲ LOPŠELIS-DARŽELIS „ŽIRNIUKAS“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„RIEDA METUKAI, AUGA ŽIRNIUKAI“

2018 M.
ŠIAULIAI

PRITARTA
Šiaulių miesto savivaldybės
administracijos direktorius

Antanas Bartulis
2018-___-___

PATVIRTINTA
Šiaulių lopšelio-darželio
„Žirniukas“ direktoriaus
2018 m. _____ d.
įsakymu Nr. _____

**ŠIAULIŲ LOPŠELIS-DARŽELIS
„ŽIRNIUKAS“**

**IKIMOKYKLINIO
UGDYMO
PROGRAMA**

„RIEDA METUKAI, AUGA ŽIRNIUKAI..“

PARENGĖ:

Programos atnaujinimo darbo grupė:

Irena Urbutytė, direktorė

Daiva Budraitienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui

Romualda Budrienė, vyresnioji ikimokyklinio. ugdymo auklėtoja

Kristina Daukšienė, ikimokyklinio ugdymo auklėtoja

Laura Kairaitienė, ikimokyklinio ugdymo auklėtoja

Jūratė Švabienė, vyresnioji ikimokyklinio ugdymo auklėtoja

Daiva Zemeckienė, vyresnioji ikimokyklinio ugdymo auklėtoja

TURINYS

I. Bendrosios nuostatos.....	5
1.1. Duomenys apie įstaigą.....	5
1.2. Vaikų, tėvų (globėjų) bendruomenės poreikiai.....	5
1.3. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą.....	6
1.4. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas.....	6
1.5. Įstaigos ir regiono savitumas.....	7
II. Ikimokyklinio ugdymo principai.....	8
III. Tikslas ir uždaviniai.....	9
IV. Ugdymo turinys, metodai ir priemonės.....	10
4.1. Ugdymo turinys.....	10
4.1.1. Lūkestis. Sveikas ir saugus vaikas.....	12
4.1.2. Lūkestis. Atsakingas ir orus vaikas.....	15
4.1.3. Lūkestis. Bendraujantis ir bendradarbiaujantis vaikas.....	20
4.1.4. Lūkestis. Smalsus vaikas.....	23
4.1.5. Lūkestis. Kuriantis vaikas.....	26
4.1.6. Lūkestis. Sėkmingai besiuogdantis vaikas.....	31
4.2. Ugdymo metodai.....	35
4.3. Ugdymo priemonės.....	35
V. Ugdymo pasiekimai ir jų vertinimas.....	37
VI. Naudota literatūra ir šaltiniai.....	39

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1. Duomenys apie įstaigą

Švietimo teikėjo pavadinimas: Šiaulių lopšelis - darželis „Žirniukas“

Steigėjas: Šiaulių miesto savivaldybės taryba

Teisinė forma: Šiaulių miesto savivaldybės ugdymo biudžetinė įstaiga

Grupė: Neformaliojo švietimo mokykla.

Tipas: lopšelis-darželis.

Adresas: M. Valančiaus 31a, LT – 76302 Šiauliai

Telefonas: 8 41 523917

Elektroninis paštas: zirniukas@splius.lt

Internetinės svetainės adresas: zirniukas.mir.lt

Lopšelis-darželis „Žirniukas“ vaikų lopšelis – darželis savo veiklą grindžia Lietuvos respublikos švietimo įstatymu ir kitais ikimokyklinį ir priešmokyklinį ugdymą reglamentuojančiais teisės aktais, LR Konstitucija, LR švietimo įstatų, biudžetinių įstatų ir kitais įstatymais, Vaiko teisių konvencija, LR Vyriausybės nutarimais, Švietimo ir mokslo ministerijos norminiais aktais, Lietuvos higienos norma HN 75:2002 „Ikimokyklinio ugdymo įstaigos Higienos normos ir taisyklės“, steigėjo ir jo institucijų teisės aktais, lopšelio - darželio nuostatais, vidaus darbo tvarkos taisyklėmis.

1.2. Vaikų, tėvų (globėjų), bendruomenės poreikiai

Lopšelyje-darželyje „Žirniukas“ veikia 10 grupių: 2 ankstyvojo amžiaus (1 – 3 m.); 6 ikimokyklinio ugdymo grupės (3 - 6 m.), 2 priešmokyklinio ugdymo grupės (6 – 7 m.), lanko apie 190 vaikų.

Ikimokyklinis amžius yra labai svarbus žmogaus tarpsnis, nes šiuo laikotarpiu susiklosto asmenybės pagrindai. Vaikams keliami pamatuoti reikalavimai, suteikta galimybė ugdytis taip, kad būtų maksimalizuota ugdymo(si) sėkmės galimybė. Vaikams sudarytos sąlygos rinktis veiklą pagal pomėgius, individualius gebėjimus, lavėti tiek, kiek kiekvienas turi prigimtinių jėgų ir galimybių., remdamiesi sukaupta patirtimi, įgūdžiais bei jiems būdingais pasaulio pažinimo ir mokymosi būdais. Pedagogas privalo parinkti ugdymo metodus, kurie tenkintų individualius vaiko poreikius.

Su vaikais, turinčiais kalbos, kalbėjimo bei komunikacinių sutrikimų, dirba logopedas, veddamas individualius ir grupinius užsiėmimus, konsultuoja tėvus, pedagogus.

Mokslo metų pradžioje anketavimo metodu apklausdami tėvus, išsiaiškiname jų poreikius dėl papildomo vaikų ugdymo organizavimo ir sudarome sąlygas vaikų asmeninės raiškos tenkinimui (muzikinės veiklos - dainavimo, šokių, krepšinio, futbolo, robotikos, teatrinės veiklos būreliai ir kt.). Analizuodami tėvų (globėjų) poreikio apklausos rezultatus, galime teigti, kad jiems svarbus bendravimas ir bendradarbiavimas su pedagogu, skiriamas dėmesys vaikui ir jo poreikiams, vertybių puoselėjimas, saugi, skatinanti atsiskleisti, tobulėti ir veikti aplinka, kompetentingi pedagogai.

1.3. Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Lopšelis-darželis laikosi nuostatos garantuoti vaiko teisę aktyviai veikti, reikšti savo nuomonę, siūlyti idėjas ir sumanymus. Kaip teigiama *Geros mokyklos koncepcijoje* 13.2 str. (patvirtintoje Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. V-1308) „Mokyklos gyvenime daug įdomios veiklos, įvykių ir nuotykių, kurių iniciatoriumi bei lyderiu gali būti bet kuris mokyklos bendruomenės narys. Vyrauja darna, humaniški santykiai, tolerancija ir geranoriškumas. Skatinama mokinių saviraiška, aktyvus dalyvavimas neformaliajame ugdyme, įvairiuose projektuose ir teminiuose renginiuose, kurių metu lavinami mokinių mąstymo, kūrybiškumo, lyderystės ir kiti gebėjimai, elgesio, bendravimo, bendradarbiavimo įgūdžiai“.

Remiantis šio dokumento straipsniu, įstaigoje vaikas gali aktyviai dalyvauti įvairiuose renginiuose, projektinėje veikloje, drąsiai reikšti savo nuomonę kuriant grupės aplinką, pasirenkant ugdymo/si priemones, žaidimus. Vaikas laisvai gali siūlyti sumanymus, idėjas kaip žaismingiau, kūrybiškiau organizuoti vieną ar kitą veiklą, dalyvauti kuriant grupės taisykles.

Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos 16 str. teigiama, kad „nė vienas vaikas neturi patirti savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį gyvenimą“. Ši nuostata pabrėžia, konfidencialumo svarbą bendraujant su vaiku ir jo artimaisiais. Pedagogai individualiai aptaria pasiekimus su vaiko tėvais/globėjais, o girdint vaikams viešai nekalba apie jų ir šeimų problemas. Priimtinas ir *Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos* (patvirtinta Lietuvos Respublikos seimo 2003 m) 29 straipsnis, kuriame skelbiami vaiko lavinimo tikslai: kuo visapusiškiau ugdyti vaiko asmenybę, talentą ir protinius bei fizinius sugebėjimus; ugdyti pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms.

1.4. Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Įstaigoje dirba 19 pedagogų (18 turintys aukštąjį išsilavinimą; 1 – aukštesnįjį išsilavinimą; 3 įgiję magistro laipsnį. Atestuotų 15, iš jų 2 įgiję metodininko kategorijas; 12 vyresniojo ikimokyklinio ugdymo auklėtojo; 1 vyresniojo logopedo; 4 – neatestuoti.. Kvalifikuoti specialistai gebantys dirbti komandoje, aktyviai ieškantys naujovių ir jas įgyvendinantys, galintys pagrįsti savo

veiklą, ją sisteminti ir skleisti pozityvią darbo patirtį, aktyvūs įvairių iniciatyvų sumanytojai, dalyviai.

Pedagogai kelia kvalifikaciją, dalyvaudami seminaruose, konferencijose, savarankiškai studijuodami pedagoginę literatūrą, rengia ir pristato pranešimus respublikinėse konferencijose, dalijasi darbo patirtimi, reflektuoja savo veiklą.

1.5. Įstaigos ir regiono savitumas

Misija. Lopšelis-darželis „Žirniukas“ – tai įstaiga, kurioje humanizuotas ugdymo procesas grindžiamas vaikystės, sveikatos, tautinės kultūros vertybių puoselėjimu, harmoninga pedagogo ir ugdytinių sąveika, glaudžiu bendradarbiavimu su šeima, visuomene.

Lopšelis-darželis „Žirniukas“ nuo 2000-05-18 d. priklauso Lietuvos sveikatą stiprinančių mokyklų tinklui „Sveika mokykla“. Esame parengę ir įgyvendiname Šiaulių lopšelio-darželio „Žirniukas“ vaikų sveikatos saugojimo ir stiprinimo programą „Žirniukų sveikatos šalis“. Įstaiga sukopusi didelę patirtį sveikatos saugojimo ir puoselėjimo srityje: miesto, respublikos sveikatinimo renginių organizatoriai, dalyviai.

Daug dėmesio skiriama ir meniniam vaikų ugdymui. Meninio ugdymo mokytojos ruošiami mažieji dainorėliai aktyvūs įvairių muzikinių projektų, konkursų dalyviai (nuo 2002 m. dalyvauja LRT vaikų ir moksleivių dainų konkurse „Dainų dainelė“ – 4 kartus tapo laureatais). Puoselėjamos laudies tradicijos įgyvendinant tradicinį projektą „Močiutės skrynią pravėrus“

Įstaiga – tarptautinės socialinių kompetencijų ugdymo programos „Zipio draugai“ Šiaulių apskrities metodinis centras. Ypatingą dėmesį skiriame vaikų emocinio intelekto ugdymui – įgyvendiname ugdymo programą „Kimochis“, tarptautinę socialinių įgūdžių ugdymo programą „Zipio draugai“.

Įstaigą supa įvairi sockultūrinė aplinka: „Aušros“ muziejus, Sukilėlių kalnelis, prekybos centras „IKI“, centrinė miesto turgavietė, ligoninė. Netoliese yra Šiaulių apskrities P. Višinskio viešoji biblioteka, miesto Kultūros centras, pėsčiųjų Bulvaras.

Bendradarbiaujame su Jovaro, Medelyno progimnazijų, S. Daukanto gimnazijos bendruomenėmis, lopšeliais-darželiais „Žiburėlis“, „Klevelis“, logopedinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo skyriumi. Su šiais partneriais dažnai vykdomi įvairūs projektai.

Išorinė ir vidinė įstaigos aplinka turi įtakos ugdytinių dvasinei bei fizinei raidai, emocinei savijautai, ugdymo(si) motyvacijai ir kokybei.

Grupių ugdomoji aplinka nuolat atnaujinama naujomis, inovatyviomis priemonėmis, atitinkančiomis vaikų amžių bei ugdymo(si) poreikius. Atnaujinta lauko aplinka skatina vaikus aktyviai veikti.

Nors lopšelis-darželis „Žirniukas“ įsikūręs miesto centre, tačiau gamtiniu požiūriu turi turtingą aplinką: vaikai ne tik aktyviai veikia fiziškai, bet atranda ir dvasinę ramybę. Laimėtas aplinkosaugos projektas „Sodink, augink, pažink“ sudarė galimybę įsikurti daržo lysvių zoną, sudominti vaikus praktine veikla sėjant, sodinant, prižiūrint augalus. Ši aplinka ugdo vaikų gebėjimą pažinti, tyrinėti, eksperimentuoti, mokytis būti atsakingu.

Visais metų laikais darželio kieme vyksta įvairūs sportiniai, muzikiniai renginiai, sulaukiantys didelio bendruomenės narių dėmesio.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Įstaigoje ugdymas orientuojamas į vaiko socialinės patirties sklaidą ir poreikius, aplinką, kurioje visuminis vaiko ugdymasis būtų inspiruojamas pažinimo ir atradimo džiaugsmu. Atsižvelgiant į numatytą programos tikslą bei tikslo realizavimo etapus, vaikų ugdymas(is) organizuojamas vadovaujantis šiais principais:

Humaniškumo. Pripažįstama vaiko teisė būti kitokiam. Vaikas gerbiamas kaip asmenybė, turinti ryškių prigimtinių bruožų, kuriuos reikia padėti ugdyti. Ugdymas vyksta ramioje, saugioje aplinkoje, kurioje vaikas turi galimybių išreikšti save, parodyti savo gebėjimus, kūrybiškumą.

Demokratiškumo. Skatinama lygiavertė vaiko ir suaugusiojo partnerystė ir sąveika, kai ugdytojas orientuojasi į vaiką kaip į asmenybę. Šeimos ir darželio sąveika grindžiama tėvų ir auklėtojų iniciatyvų derinimu, partnerystės plėtojimu, tėvų pedagoginiu švietimu. Vaikams sudaroma galimybė kritiškai mąstyti, rinktis sau įdomią veiklą, elgtis savarankiškai, tačiau susitariama dėl kai kurių taisyklių.

Visuminio integralaus. Ugdymo turinys sudaromas atsižvelgiant į vaiko visuminio pasaulio suvokimą ir mąstymą, veiklos konkretumą bei sinkretiškumą. Ugdomojo proceso metu siekiama vertybinių nuostatų, jausmų, mąstymo ir veiksmų dermės, vaiko vidinio ir išorinio pasaulio vienovės.

Individualizavimo. Atsižvelgiama į vaiko išsivystymo lygį ir planuojama tokia veiklos apimtis, kuri užtikrina sėkmingą kiekvieno vaiko ugdymą(si). Didelis dėmesys skiriamas individualumą sąlygojantiems veiksniams: šeimos kultūrai ir tradicijų įvairovei, vaiko amžiui, lyčiai, vaiko išsivystymo lygiui, charakteriui ir temperamentui, išmokimo stiliui, pomėgiams, geriau ir menčiau išsivysčiusiems gebėjimams, vaiko savęs vertinimui.

Diferencijavimo. Ugdymo procesas grindžiamas visapusišku amžiaus ypatumų žinojimu, atsižvelgiama į vaiko ar vaikų grupės ugdymo(si) poreikius. Ugdymo tikslai diferencijuojami ir individualizuojami. Sudaromos palankios ugdymo(si) sąlygos vaikams, turintiems ypatingų poreikių (gabiems, turintiems specialius poreikius, socialiai ar pedagogiškai apleistiems ar kt.). Ugdymo priemonės diferencijuojamos pagal poreikių reikmes.

Tautiškumo. Siekiama padėti augančiam vaikui perimti lietuvių tautos kultūros vertybes, papročius, tradicijas, jas puoselėti ir kartu kurti savo tapatybę šiuolaikinėje visuomenėje.

Tęstinumo. Kuriama namų aplinka, švenčiamos šeimos šventės, kalbama apie tuos darbus, kuriuos dirba vaikų tėvai, šeimos nariai, skaitomos knygos, žiūrimos vaiko šeimos fotografijos, susitinkama su įstaigą lankančiais broliais ar seserimis, bendraujama su mokiniais, būsimu priešmokyklinio ugdymo pedagogu, pradinio ugdymo mokytoju. Vaiko gyvenimas įstaigoje – šeimos gyvenimo *tęsa*.

Konfidencialumo. Teikiama informacija apie vaiko ugdymo(si) pasiekimus ir problemas tik asmeniškai šeimai.

Grižtamojo ryšio. Skatinamas šeimos ir auklėtojų keitimasis informacija apie vaiko ugdymą(si), nuolatinis ugdymo proceso vertinimas, auklėtojo veiklos refleksija padedanti analizuoti vaikų pasiekimus ir inspiruojanti kokybinius pokyčius. Tėvų ir pedagogų bendravimas ir bendradarbiavimas grindžiamas pasitikėjimu, abipuse pagarba bei dėmesiu. Siekiama, kad Mokyklos personalas ir šeimos taptų ugdymo proceso partneriai. Sąveikaujant su šeima vadovaujamosi principu, kad viskas, kas daroma, daroma vaiko labui.

III. TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsniumais, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai: atsižvelgiant į kiekvieno vaiko unikalumą bei poreikius, užtikrinant saugią, ugdymąsi skatinančią aplinką, dialogiškai sąveika grindžiamą tikslingą ugdymą ir spontanišką vaiko ugdymąsi, siekti, kad vaikas:

- ✓ Plėtotų individualias fizines, socialines, pažinimo, kalbos ir bendravimo, kūrybines galias, pažintų ir išreikštų save.
- ✓ Pozityviai bendrautų ir bendradarbiautų su suaugusiais ir bendraamžiais, mokytųsi spręsti kasdienes problemas, atsižvelgtų į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes.

- ✓ Aktyviai dalyvautų ir kūrybiškai išreikštų save šeimos, ugdymo įstaigos ir bendruomenės gyvenime.
- ✓ Mokytųsi pažinti ir veikti: žaistų, keltų klausimus, tyrinėtų, rinktųsi veiklos būdus ir priemones, samprotautų apie tai, ko išmoko, numatytų tolesnės veiklos žingsnius.

IV. TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Programa remiasi Lietuvos strateginiuose švietimo dokumentuose išskiriamosiomis prioritetinėmis laukiamų ugdymo rezultatų kryptimis: vaiko individualių galių plėtojimu, t. y. pozityviai nusiteikęs, vaiko santykių su kitais plėtojimu, t. y. bendraujantis ir bendradarbiaujantis bei aktyvus visuomenės narys, ir vaiko įgalinimas mokytis, t. y. pasirengęs mokytis visą gyvenimą.

Ugdymo turinys, metodai nukreipti į visuminį vaiko ugdymą. Programos turinys orientuotas į ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų galimybes ir jų augimą.

Vaikų ugdymo programos turinys apjungtas į ugdytinas grupes pagal ikimokyklinio ugdymo(si) lūkesčius (1 pav.) :

- Sveikas ir saugus ;
- Atsakingas ir orus;
- Bendraujantis ir bendradarbiaujantis;
- Smalsus;
- Kuriantis;
- Sėkmingai besiuođantis.

Vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu kiekvienam lūkesčiui priskiriamos pasiekimų sritys, esminiai gebėjimai, vertybinės nuostatos, ugdymo gairės.

Ugdymo turinys įgyvendinamas per visą vaiko buvimą grupėje: bendraujant, žaidžiant, dalyvaujant pedagogų organizuotoje veikloje, veikiant spontaniškai, organizuojant visos grupės, grupelių ir individualią veiklą.

1 pav. Vaikų pasiekimų sričių jungimas į grupes pagal ikimokyklinio ugdymo(si) lūkesčius.

Lūkestis. SVEIKAS IR SAUGUS vaikas

1. UGDYMO SRITIS:

KASDIENINIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • vaiko asmeniniai valgymo ir mitybos įgūdžiai, • kūno švaros ir aplinkos tvarkos palaikymo įgūdžiai, • saugaus elgesio įgūdžiai, • taisyklinga kūno laikysena. 	1 - 3	<p>Žaidžiant mokyti laikyti šaukštelį, puodelį, semti šaukšteliu. Žaisti žaidimą „Pamaitink lėlytę, meškutį“. Skatinti vaiką valgyti savarankiškai. Pratinti sodinti ant puoduko ar klozeto. Žaisti žaidimus imituojant rengimosi veiksmus. Rengiant vaiką, pratinti apsirengti ir nusirengti tam tikra tvarka. Kurti siužetines situacijas, skatinančias vaiką padėti daiktą, žaislą į jam skirtą vietą. Skatinti ragauti ir valgyti įvairų maistą, jį gerai sukramtyti. Pratinti keltis nuo stalo tik baigus valgyti. Prižiūrėti, kad vaikas valgytų su įrankiais, pagirti už pastangas. Mokyti taisyklingai naudotos tualetu. Kalbėtis su vaikais apie švarą. Tvarkytis žaisliukus.</p>
	4 - 6	<p>Rodyti, kaip taisyklingai naudotis stalo įrankiais. Žaidžiant atrinkti pagrindines maisto grupes – pieno, mėsos produktus bei vaisius ir daržoves, paaiškinti jų svarbą mityboje. Įtraukti vaikus į stalo padengimo veiklą. Primenant eiliškumą, skatinti vaikus savarankiškai apsirengti ir nusirengti, tvarkingai susidėti drabužėlius. Mokyti taisyklingai plautis, šluostytis rankas, čiudint ar kosint užsidengti burną ir naudotis nosinaite. Skatinti susitvarkyti žaislus ir veiklos vietą. Naudojant vaizdines priemones apie saugų elgesį aptarti situacijas, kuriose vaikui saugu ir kuriose gali įvykti nelaimė.</p> <p>Mokyti, kaip taisyklingai naudotis stalo įrankiais. Paaiškinti pieno, mėsos, vaisių, daržovių naudą ir saldumynų žalą organizmui. Skatinti savarankiškumą įvairiose situacijose. Žaidžiant saugoti save ir šalia esančius. Organizuoti viktorinas, projektus apie saugų elgesį. Diskutuoti su vaikais, kaip taikiai spręsti konfliktus. Stebėti ir priminti, kad taisyklingai sėdėti.</p> <p>Aptarti, kodėl žmogus valgo. Diskutuoti apie įvairius produktus, jų naudą augimui ir gerai savijautai. Žaidžiant mokytis atskirti naudingą ir bevertį maistą. Skatinti vaikus rinktis sveikus produktus, patiekalus. Įtvirtinti sveikos mitybos nuostatas klausant knygelėlių, žaidžiant loto, didaktinius žaidimus, vaidinant. Pratintis teisingai pasirinkti drabužius ir avalynę pagal orą, esant reikalui, juos pasikeisti, pasidžiauti. Prausiantis mokyti taupyti vandenį. Savarankiškai laikytis susitartų saugaus elgesio taisyklių. Stebinti suaugusiam, naudotis veikloje siuvimo, dygsniavimo, kalimo įrankiais. Priminti, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus. Perspėti vieniems kitus, pastebėjus netaisyklingai sėdint, vaikstant. Organizuoti susitikimus su pagalbos tarnybų darbuotojais.</p>

Vertybinė nuostata	Noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.
Esminis gebėjimas	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

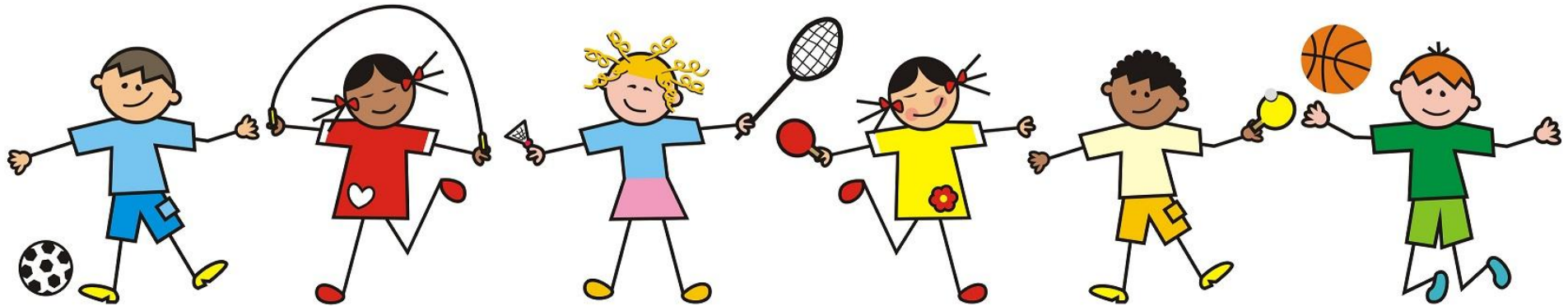
Lūkestis. SVEIKAS ir SAUGUS vaikas

2. UGDYMO SRITIS:

FIZINIS AKTYVUMAS

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> stambiosios motorikos įgūdžiai ir fizinės vaiko savybės, smulkiosios motorikos įgūdžiai, rankų-akių koordinacija. 	1 - 3	<p>Siūlyti dėlioti žaislą ar kokį nors daiktą iš vienos rankos į kitą. Žaisti su įvairaus dydžio kamuoliukais. Siūlyti žaidimus, lavinančius ir įtvirtinančius vaiko judėjimą. Turėti grupėje žaislą, kuriuos galima stumdyti, važinėti. Siūlyti statyti bokštėlį, atsukti ir užsukti dangtelius. Duoti lipdyti iš minkšto plastilino.</p> <p>Organizuoti siužetinių pratimų, kurie skatintų vaiką peržengti kliūtis, eiti plačia linija. Sudaryti sąlygas vaikams laiptoti kopetėlėmis siekiant tikslo – pauostyti, pasiekti, nukabinti. Sudaryti galimybes vaikui ridenti, gaudyti, mėtyti, spardyti kamuolius. Siūlyti žaidimus ir žaislus, kuriuose atliekami sukamieji plaštakos judesiai. Mokyti kirpti žirklėmis.</p>
	4 - 6	<p>Siūlyti įvairių žaidybinių situacijų, skatinančių vaikščioti ant pirštų, kulnų, eiti siaura linija, grįžti atbulam. Sudaryti sąlygas važinėti triratukais, paspirtukais. Parūpinti žaidimų su smulkiomis detalėmis kaišiojimui, dėliojimui, vėrimui. Naudoti gamtinę medžiagą – giles, kaštonus, pupas, jas rūšiuoti, atrinkti, dėlioti. Sudaryti sąlygas lipdyti, kirpti žirklėmis, naudoti pincetu, pipete. Žaisti pirštukų žaidimus.</p> <p>Organizuoti veiklą, kad vaikas turėtų eiti, bėgti, perlpti ir pralįsti per kliūtis, atlikti ritmiškus judesius įvairiomis kūno dalimis, atlikti pratimus su kamuoliu ir juo manipuliuoti. Žaisti žaidimus su išsisukinėjimais. Siūlyti šokinėti per šokdynę, lanką, gumytę. Organizuoti estafetes, kurių metu vaikai galėtų judėti poroje, ratu, sutartinai su kitais. Lavinti akies – rankos judesius brėžiant įvairias linijas, piešiant, apvedžiojant trafaretus, delnus, lėkštutes, puodukus ir kt. Parinkti priemonių vėrimui ant siūlo, prisegimui. Žaisti sportinius komandinius žaidimus derinant veiksmus, varžantis tarpusavyje. Pasiūlyti vaikui įverti siūlą į adatą, dygsniuoti, kurti prisiuvant lopus, detales su skylutėmis, karoliukus. Mokyti nerti vašeliu, daryti kutus</p>

Vertybė nuostata	Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.
Esminis gebėjimas	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tiksliai ir tiksliai atlieka veiksmus, kurie būtini akių-rankos koordinacijai bei išlavėjusi smulkioji motorika.

Lūkestis. ATSAKINGAS IR ORUS vaikas

3. UGDYMO SRITIS:

EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • raiška, suvokimas ir pavadinimas, • kitų žmonių jausmų atpažinimas ir tinkamas reagavimas į juos, • savo bei kitų nuotaikų ir jausmų apmąstymas. 	1 – 3	<p>Kalbinti, įvardinti vaiko emocijas. Paimti, priglausti, pamyluoti, užimti jį įdomia veikla, nukreipti dėmesį nuo liūdesį keliančių situacijų. Užtikrinti vaiko saugumą, skatinti pabendrauti.</p> <p>Visada pasirūpinti vaiku, kai jis jaučiasi blogai. Įvardinti vaikų bei savo emocijas.</p> <p>Reaguoti į vaiko rodomus emocijų ženklus. Pastebėti, kai vaiko emocijų ir jausmų raiška išsiplėčia ir skirtingai į ją reaguoti, padėti atrasti naujų emocijos raiškos būdų. Mokyti atsiprašymo ir susitaikymo ritualo.</p>
	4- 6	<p>Skatinti reikšti visus jausmus, kad galima būtų pastebėti, kada vaikui reikia pagalbos, ir jam padėti. Skatinti pasakyti, kaip jaučiasi jis ir kiti. Tyrinėti ar imituoti kitų nuotaiką ir jausmus.</p> <p>Žaidžiant vaidmenų žaidimus, įsijausti į kito savijautą, nuotaiką. Skaitant tekstus intonuoti, išryškinant veikėjų veiksmus, poelgius, jų nuotaikas. Skatinti vaikus žodžiais išreikšti įvairius jausmus, kilsius skirtingose situacijose.</p> <p>Kalbėtis su vaikais, kaip jaučiasi jų draugai, jų artimieji, kas gali juos pradžiuginti, kaip galima juos paguosti. Aptarti, ką galima daryti, įvykus konfliktui. Skatinti vaikus nesivelti į muštynes, pranešti auklėtojai.</p>
Vertybinė nuostata	Domisi savo bei kitų emocijomis bei jausmais.	
Esminis gebėjimas	Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda)..	

Lūkestis. ATSAKINGAS IR ORUS vaikas

4. UGDYMO SRITIS:

SAVIREGULIACIJA IR SAVIKONTROLĖ

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • gebėjimas nusiraminti, atsipalaiduoti, • jausmų raiška tinkamais būdais, jausmų raiškos kontrolė, • gebėjimas laikytis susitarimų, taisyklių. 	1 – 3	<p>Žaisti su vaiku, sukurti mažai kintančią saugią aplinką. Mokyti atpažinti vaikų poreikių raiškos ženklus (kai skauda, kai nori valgyti, nori bendrauti). Kalbinti, dainuoti jam įvairia intonaciją, juokinti, džiuginti jį.</p> <p>Nustatyti vaikui ir jo veiklai būtinus apribojimus ir nuosekliai jų laikytis. Suteikti vaikui galimybę išreikšti savo emocijas. Padėti vaikams nusiraminti, pasiūlant minkštus, švelnius daiktus, leisti miegoti su mėgstamu žaislu. Vaiko elgesiui reguliuoti taikyti veido mimiką ir balso intonacijas, parodyti kaip reiktų elgtis vienoje ar kitoje situacijoje.</p> <p>Žinoti ir taikyti kiekvienam priimtinus nusiramavimo būdus, pasiūlyti vaikams žaislų ar priemonių, padedančių išreikšti jausmus. Skatinti vartoti žodžius, pasakant, ko jie nori, o ne fizinę jėgą. Pasiūlyti vaikams būdų, kaip spręsti kylančius konfliktus, leisti pačiam priimti sprendimus. Savo veido išraiška ir kalbos intonacijomis padėti vaikui valdyti savo emocijas ir spontaniškus impulsus, padrašinti vaikus išreikšti visas emocijas. Pagirti vaiką, kai jis atsižvelgia į suaugusiojo prašymą ir nepažeidžia susitarimų.</p>
	4 - 6	<p>Siūlyti vaidmenų žaidimus, padedančius mokytis spręsti konfliktines situacijas ir rasti tinkamą išeitį. Kalbėtis apie tinkamus emocijų raiškos būdus. Kartu su vaikais nustatyti paprastas kasdienes elgesio grupėje taisykles, kuriose atsispindėtų vaikų atsakomybę.</p> <p>Įkurti grupėje ramybės erdves. Pasirūpinti žaislais, kurie padėtų vaikui suvaldyti emocijas (muzikinės dėžutės, grojantys vilkeliai). Skatinti vaiko pastangas pačiam spręsti problemas ir nesutarimus, ieškoti taikių išeičių. Padėti vaikui, kuriam reikalinga pagalba derybose, konkrečiose konfliktinėse situacijose. Pastebėti vaiko pastangas laikytis tvarkos ir susitarimų, pagirti vaiką, padrašinti.</p> <p>Padėti vaikui išreikšti savo jausmus ir nusiraminti, jį išklausančiam, su juo žaidžiant. Skaityti M. Molickos „Terapines pasakas“ ir kalbėtis apie tinkamas išeitis konfliktuose. Padėti įvardinti sudėtingus jausmus: nusivylimą, nerimą, pavydą. Nustatyti ribas, kurias peržengus žaidimai gali tapti pavojingi, aiškintis su vaikais skirtumus tarp kovinių žaidimų ir peštynių tikrovėje.</p>
Vertybinė nuostata	Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.	
Esminis gebėjimas	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.	

Lūkestis. ATSAKINGAS IR ORUS vaikas

5. UGDYMO SRITIS:

SAVIVOKA IR SAVIGARBA

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • vaiko asmeninio tapatumo jausmas, • bendrumo su šeima , grupe jausmas, tautinio tapatumo jausmas, • pozityvus savęs vertinimas. 	1 - 3	<p>Laikytis pastovaus dienos ritmo ir ritualų. Dažnai kreiptis į vaiką vardu, įvardijant jo jausmus ir veiksmus. Žaisti žaidimus su vaiko kūno dalimis, jas įvardijant. Pasitikti ir išlydėti vaiką šiltai, su šypsena, panešioti, pagirti.</p> <p>Vartoti kūno dalių pavadinimus. Pasiūlyti žaislų su veidrodėliais, žaidimų su drabužių detalėmis stebint save nedūžtančiame veidrodyje. Supranta ką ir kaip gali padaryti pats, išreiškia savo norus. Sudaryti vaikui pasirinkimų situacijas, demonstruojant ir aiškinant įtraukti vaiką į diskusiją, kas jam patinka ir kas nepatinka. Skirti vaikui pakankamai individualaus dėmesio.</p> <p>Komentuojant vaiko veiklą būtinai paminėti vaiko vardą. Pasiūlyti žaidimų „mano-tavo“, „mano kūnas“, „mano žaidimai“ ir kt. kalbėti su vaikais ką mėgsta žaisti berniukai, ir ką mėgsta žaisti berniukai. Pasidžiaugti vaiku, pakomentuoti ir pagirti vaiko pasiekimus atėjusiems pasiimti jo tėvams, girdint vaikui. Pakabinti vaiko darbelius taip, kad jis galėtų juos matyti.</p>
	4 - 6	<p>Pasiūlyti veiklos tyrinėjimams „Kas aš esu?“, „Mano kūnas“, „Žmonių panašumai ir skirtumai“, „Mano ir kitų jausmai“. Dažnai kartoti, kad vaikas yra ypatingas ir svarbus kitiems grupėje.</p> <p>Kalbėti su vaiku apie jo praeitį, dabartį, ateitį. Žaisti žaidimus, vaizduojančius vaikus praeityje, ateityje. Rengti grupės šventes. Turėti vaiko šeimos, grupės nuotraukų albumus. Dažnai kalbėtis su vaikais apie jų šeimas, tėvelių darbus, šventes, organizuoti išvykas į darbovietes. Kalbėtis, kas yra gerai ir blogai. Skatinti sakyti komplimentus vienas kitam, įtraukti į žaidimus mažiau populiarius vaikus. Ižeidus, nuskriaudus draugą paskatinti atsiprašyti ir jam pasakyti 3-5 malonius dalykus. Dažniau kreiptis į vaiką vardu, pagiriant ir jį, ir jo gebėjimus.</p> <p>Paskatinti samprotauti apie save, savo pomėgius, veiklą :Kas? Kada? K? Kur? Kaip? Su kuo?</p> <p>Leisti vaikui vis daugiau rinktis pačiam, nepažeidžiant savo ir kitų saugumo bei nustatytų taisyklių. Skatinti pozityviai reaguoti į savo klaidas ir pastebėti juokingą pusę savo klaidose. Skatinti pokalbius, diskusijas apie fizines savybes, pomėgius ir elgesio savybes, šeimą, grupę, Tėvynę. Tyrinėti kitų palankumo ir nepalankumo vaikui ženklus, aiškintis priežastis.</p>
Vertybinė nuostata	Save vertina teigiamai.	
Esminis gebėjimas	Supranta savo asmens tapatumą („aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas / mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	

Lūkestis. ATSAKINGAS IR ORUS vaikas

6. UGDYMO SRITIS:

SANTYKIAI SU SUAUGUSIAIS

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • gebėjimas atsiskirti nuo tėvų ir pasitikėti pedagogais, abipusė pagarba, • gebėjimas palaikyti partneriškus santykius su pedagogais, • žinojimas, kaip saugiai elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.	1 – 3 4 - 6	<p>Padėti vaikui pajusti prierašumo prie auklėtojos. Pažaisti su juo veidas prieš veidą, užtikrinti vienodą dienos ritmą grupėje ir namuose. Stebėti ir reaguoti į vaiko rodomus ženklus apie norą būti paimtam ant rankų, pažaišti.</p> <p>Sukurti ir laikytis atsisveikinimo su tėvais ritualų: apsikabinti, pasakyti kada ateis pasiimti, sutarti, kad galės pamajuoti per langą. Pastebėti, kada vaikui reikia auklėtojo dėmesio, ir padraštinti, paskatinti jį. Vaikui supyklus, užsispyrus, reaguoti pozityviai – jautriai aiškinti pykčio priežastis. Raiškia pritariančia ar nepritariančia veido mimika reaguoti į tinkamus ar netinkamus vaiko veiksmus, poelgius. Parodyti vaikams naują aplinką, joje pažaišti, pristatyti vaikams naujus žaislus, supažindinant kaip jie atrodo, juda.</p> <p>Bendradarbiauti su vaiko tėvais, sužinoti apie vaiko įpročius, interesus, informuoti tėvus apie įstaigoje praleistą dieną. Visuomet atskubėti vaikui į pagalbą, būti vaiko saugumo garantu. Žaidžiant su vaiku skatinti jo savarankiškumą. Įsitraukus į žaidimą ką nors pirkti, ko nors pageidauti, kad vaikas galėtų praturtinti žaidimą; kalbėtis su vaiku apie tai, kas žaidžiama. Kai vaikas sako „Ne“, priešgyniauja arba užsispiria, parinkti tinkamus bendravimo būdus – pasiūlyti jam rinktis vieną iš dviejų, paskirstyti vaidmenis ir veiklą, nukreipti dėmesį į kitą įdomią veiklą. Į grupę retsykais pasikviesti tėvus ar senelius, dalyvauti vaikų ugdymo procese, kad vaikai pratintųsi bendrauti su nepažįstamais žmonėmis</p> <p>Organizuoti vakarus, išvykas, šventes su tėvais. Pasiūlyti vaikams veiklos, per kurią reikia kalbėti apie šeimą. Kviesti į grupę vaikams įdomius žmones ir skatinti vaikus ką nors veikti drauge.</p> <p>Kalbėtis su vaikais apie tai, kuo naudingos elgesio taisyklės, kodėl būtina jų laikytis, kas nutinka, kai jos pažeidžiamos.</p> <p>Kalbėti apie tinkamą bendravimą su tėvais, broliais, seserimis.</p> <p>Skatinti deklamuoti eilėraščius kartu su šeimos nariais. Paskatinti bendrauti su grupės svečiais, papasakoti apie juos daugiau.</p> <p>Padėti vaikams keisti netinkamus bendravimo su suaugusiais būdus, siekiant geranoriškai bendrauti. Kartu su vaikais kurti elgesio grupėje taisykles.</p> <p>Sudaryti galimybes vaikams išsakyti savo nuomonę visais aktualiais gyvenimo grupėje klausimais. Padėti vaikams išmokti būdų, kaip pasakyti savo nuomonę, neįžeidžiant kitų.</p> <p>Aiškintis bendravimo su nepažįstamais žmonėmis taisykles ir galimus pavojus. Išklaudyti vaikų pasakojamus atsitikimus su suaugusiaisiais ir pasvarstyti, kaip kitą kartą panašiose situacijose jie galėtų elgtis.</p>
Vertybė nuostata	Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais.	
Esminis gebėjimas	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje veikloje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariasi, derasi, žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.	

	<p>išgirsti pirmą ir paskutinį garsą žodyje, sugalvoti žodį su nurodytu garsu. Žaisti žodžiais juos trumpinant, įvairiai jungiant. Žaisti žodžių rimavimo žaidimus. Sugalvoti pasakos pradžia ar pabaigą.</p> <p>Padedant vaikui suvokti pasakojimo turinį, išskirti ir aptarti pasakojimo eigą. Žaisti žaidimus susijusius su skaityto pasakojimo tekstu jį iliustruojant, inscenizuojant, mėgdžiojant personažų kalbėjimą.</p> <p>Skatinti bendravimą užvedant turiningą pokalbį, diskusiją apie įdomius, aktualius reiškinius, nutikimus. Pratinti vaiką klausinėti apie jiems rūpimus dalykus, diskutuoti tarpusavyje, dalintis informacija su kitais. Pasakoti vaikams apie jiems nepažįstamą patirtį, nekasdienius dalykus, fantastinius nuotykius ir personažus. Išmėginti kalbinės raiškos priemones kuriant dialogus, inscenizuojant, vaidinant. Žaisti įvairius garsų keitimo žodžiuose žaidimus, padedančius išgirsti atskirus garsus žodyje.</p>
Vertybė nuostata	Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalbant
Esminis gebėjimas	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.

Vertybė nuostata	Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu.
Esminis gebėjimas	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

Lūkestis. SMALSUS vaikas

10. UGDYMO SRITIS:

APLINKOS PAŽINIMAS

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> socialinės aplinkos pažinimas, gamtinės aplinkos pažinimas, pagarba gyvybei ir aplinkai. 	1 – 3	<p>Aplinkoje turėti žaislų, spalvotų, kontrastingo dizaino daiktų, su kuriais kūdikiai gali pradėti susipažinti, atpažinti, išbandyti. Vaikui padėti pamatyti daiktus iš skirtingų perspektyvų: iš arti ar toli, iš priekio ar šono, tyrinėti juos visais pojūčiais. Skatinti vaikus išbandyti daiktus kaip įrankius, juos pavadinti, parodyti, kaip tai daryti, įvardinti, kas daroma, taip mokant pavadinti veiksmą. Sudaryti galimybę tyrinėti, kaip dviejų ir trijų dimensijų daiktai tinka vienas prie kito, pvz., dėlionės, kaladėlės. Suteikti progą dalyvauti prižiūrint augalus ir gyvūnėlius. Pratinami plautis rankas, naudotis dantų šepetėliu ir kt. Skatinti vaikus stebėti ir pavadinti augalus, gyvūnus, esančius artimoje aplinkoje, patalpose ir išėjus į lauką, rodyti paveikslėlius skatinant apie juos kalbėti. Kalbėti, ką gyvūnėlis ėda, kokius vaikus veda, ko reikia augalui, kad jis augtų ir pan. mokyti savo kūno dalių pavadinimų, aptarti jų paskirtį ir priežiūrą. Rodyti kiekvienam vaikui, kad juo rūpinamasi.</p> <p>Stebėti augalus ir gyvūnus gamtoje ar namų aplinkoje. Skatinti vaikus kalbėti apie stebimų gyvūnų ar augalų kūno dalis, išvaizdą, apie tai, ko jiems reikia, kad augtų, kaip juos prižiūrėti. Paaiškinti, kad ne visus augalus galima ragauti, kad yra nuodingų ar dilginančių.</p> <p>Stebėti orus, metų laiką ir gamtos pokyčius, kurie tuo metu vyksta.</p> <p>Tyrinėti, kaip juda daiktai ir kaip juos pajudinti, pvz.: pučiant, traukiant, stumiant, sukant, supant, skandinant.</p> <p>Organizuoti išvykas į gamtą, ūkius, tėvų darbovietes, skiriant užduotis, ką turėtų pastebėti, paklausti. Kviesti tėvelius papasakoti apie savo profesiją.</p>
	4 - 6	<p>Organizuoti parodėles iš gamtinės medžiagos, grupuoti gamtinę medžiagą pagal požymius.</p> <p>Sukurti situacijas ragauti, kaip daržovės, vaisiai, uogos vartojami maistui, kuo jie naudingi, diskutuoti apie tai, kuriuos mėgsta, kurių – nelabai.</p> <p>Išbandyti techniką, kuri skatina judėjimą, pvz., ratai, skridiniai, magnetai, sūpynės.</p> <p>Skatinti domėtis šeimos tradicijomis ir apie jas kalbėti. Parodyti, kad ir darželyje laikomasi tradicijų, švenčiamos šventės.</p> <p>Stebėti kraštovaizdžius, augalus, gyvūnus, statinius, paminklus; pažinti gamtinę ir socialinę aplinką.</p>

		Atlikti nesudėtingus bandymus, pvz.: daiginti sėklas, išardyti nebereikalingus prietaisus. Tyrinėti žemėlapius, gaublį. Supažindinti su giminės medžiu. Supažindinti su senoviniais rakandais, leisti juos išbandyti, lyginti juos su dabartine technika. Stebėti gamtos reiškinius, pvz.: žvaigždes žiemą. Supažindinti su atliekų panaudojimo galimybėmis ir daryti įvairius darbelius iš jų.
Vertybinė nuostata	Nori apžinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors naujo.	
Esminis gebėjimas	Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.	

Lūkestis. SMALSUS vaikas

11. UGDYMO SRITIS:

SKAIČIAVIMAS IR MATAVIMAS

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<p>Skaičiavimo srityje:</p> <ul style="list-style-type: none"> gebėjimas vartoti skaičius ir matematinius simbolius daiktų kiekiui žymėti, daiktų grupėms palyginti pagal kiekį, gebėjimas suprasti daikto vietą eilėje, pastebėti dėsningumus, sudaryti įvairias sekas. <p>Matavimo srityje:</p>	1 – 3	<p>Žaisti tą patį žaidimą su tuo pačiu žaislu. Žaidimo metu kalbinti vaiką, vartojant žodžius „yra“, „nėra“, „dar“, „taip“, „ne“, juos palydėt gestais bei mimika.</p> <p>Žaisti tuos pačius žaidimus su skirtingų spalvų, dydžių, formų daiktais – priartinti – nutolinti, paslėpti – parodyti. Įvardinti daikto spalvą, dydį, formą, kartoti daug kartų.</p> <p>Klausyti ir teatralizuoti žaidimus, daineles, pasakėles, eilėraštkus, kuriuose kas nors skaičiuojama, kartojama, randama dar ir dar.. (pvz.: eilėraštkai „Mano batai buvo du“, „Du gaideliai“).</p> <p>Sukurti aplinką, kurioje vaikas galėtų nevaržomai ardyti ir surinkti daiktus, tyrinėti jų dydžių santykius, eksperimentuoti su spalvomis, dydžiais ir formomis.</p> <p>Duoti vienodo dydžio ir formos daiktų ir mokyti paimti vieną (du) daiktus, sudėlioti daiktus į dvi krūveles. Klausti, kurioje yra vienas, o kurioje daug daiktų. Teatralizuoti daineles, pasakas, kuriuose kas nors daroma paeiliui, rikiuojama (pasaka „Ropė“, „Išėjo tėvelis į mišką“).</p>

<ul style="list-style-type: none"> • gebėjimas tapatinti, grupuoti, klasifikuoti daiktus pagal formą, dydį, spalvą, • gebėjimas matuoti, • daikto vietos ir padėties erdvėje suvokimas, • laiko tėkmės suvokimas. 	<p>4 - 6</p>	<p>Skatinti vaiką pakartoti paveikslėliuose pavaizduotų objektų dydį, formą, spalvą nusakančius žodžius. Sudaryti galimybę rūšiuoti daiktus. Leisti eksperimentuoti su įvairių formų kaladėlėmis, kai iš jų norima pastatyti bokštą, nutiesti ilgą kelią ir pan.</p> <p>Naudoti paveikslėlius, kuriuose pavaizduoti 1-3 daiktai ar daiktų grupės. Atkreipti dėmesį, koks daiktų kiekis grupėje, atsakyti į klausimą „Kiek?“ Pradėti vartoti kelintinius skaitvardžius. Žaisti domino.</p> <p>Mokyti apibūdinti erdvės objektus, palyginant juos su kasdieninės aplinkos daiktais. Grupuoti daiktus pagal formą, dydį, spalvą, jais manipuluoti, komponuoti, eksperimentuoti. Pasiūlyti žaisti lego. Palyginti daiktų ilgį, masę, storį, plotį juos dedant vieną prie kito, kilnojant. Pradėti mokytis skirti dešinę ir kairę savo kūno puses, kūno priekį ir nugarą žaidžiant įvairius žaidimus. Kalbėtis apie tai, ką vaikas daro ryte, dieną, vakare, naktį. Atkreipti dėmesį į metų laikams būdingus požymius.</p> <p>Skaičiuoti aplinkos daiktus (iki 5 ir daugiau). Atsakyti į klausimus: „Kiek iš viso?“, „Kiek daugiau?“, „Kiek mažiau?“. Žaisti stalo žaidimus, kurių metu reikia paimti nurodytą kiekį daiktų, kortelių. Žaisti žaidimus, kuriuose kas nors skaičiuojama, kartojami 2-3 judesių ar garsų elementai, kur vaikas turėtų keisti savo kūno padėtį erdvėje ar daryti ką nors tam tikra seka. Skaičiuoti pasakos veikėjus, aptarti jų veiksmų seką, eiliškumą vartojant kelintinius skaitvardžius. palyginti.</p> <p>Iš įvairių geometrinių formų kurti piešinius, aplikacijas, ornamentus. Skatinti naudoti sąlyginį matą daiktų dydžiams palyginti. Atkreipti dėmesį, kad rašoma ir knygos skaitomos iš kairės į dešinę. Žaisti žaidimus, kuriuose vaikams tenka vartoti vietą ir padėtį nusakančius įvairius žodžius. Žaisti žaidimus, padedančius suvokti laiko trukmę. Kalbėtis apie vakar dienos įvykius, apie tai, kas bus rytoj.</p> <p>Susieti daiktų kiekį su skaitmeniu. Skaičiuoti iki 10 ir daugiau. Aprūpinti vaikus įdomiais, suprantamais stalo žaidimais, kurie lavintų mąstymo ir skaičiavimo įgūdžius, formuotis svarbius tolimesniam matematikos mokymuisi vaizdinius. Skatinti vaiką aiškinti kitiems savo mintis, idėjas apie atliekamus skaičiavimus, taip geriau pajuntant skirtumą tarp to, ką jis mano, ir to, ką jis sako. Mokyti pastebėti sekų sudarymo būdus ir patiems praktiškai tai atlikti atkartojant bei sugalvojant savo (2-3 pasikartojantys elementai).</p> <p>Skirti plokštumos ir erdvės figūras bei surasti atitikmenis aplinkoje. Klasifikuoti daiktus pagal įvairius požymius. Matuoti atstumą, ilgį, masę naudojantis vienu ar keliais sąlyginiais matais (pėda, sprindžiu, trečiu daiktu). Pasiūlyti veiklą, formuojančią supratimą apie tvermės dėsnį. Siūlyti žaidimus, kurių metu vaikas įgytų supratimą apie ilgio, tūrio, masės matavimo priemones ir būdus. Formuoti ir plėsti vaiko žodyną, reikalingą dalijantis idėjomis apie daiktų dydį, formą, vietą, daiktų tarpusavio ryšius, santykius, padėtį vienas kito atžvilgiu, judėjimo kryptį, atstumą ir laiką. Žaisti žaidimus su smėlio laikrodžiu, žadintuvu. Atkreipti dėmesį, ką galima nuveikti per minutę, 10 minučių, dieną, savaitę. Skatinti dažniau vartoti savaitės dienų pavadinimus. Kalbėtis apie metų laikų kaitą, jų metu atliekamus darbus.</p>
<p>Vertybinė nuostata</p>	<p>Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.</p>	

Esminis gebėjimas	Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį. Jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą ir padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.
-------------------	--

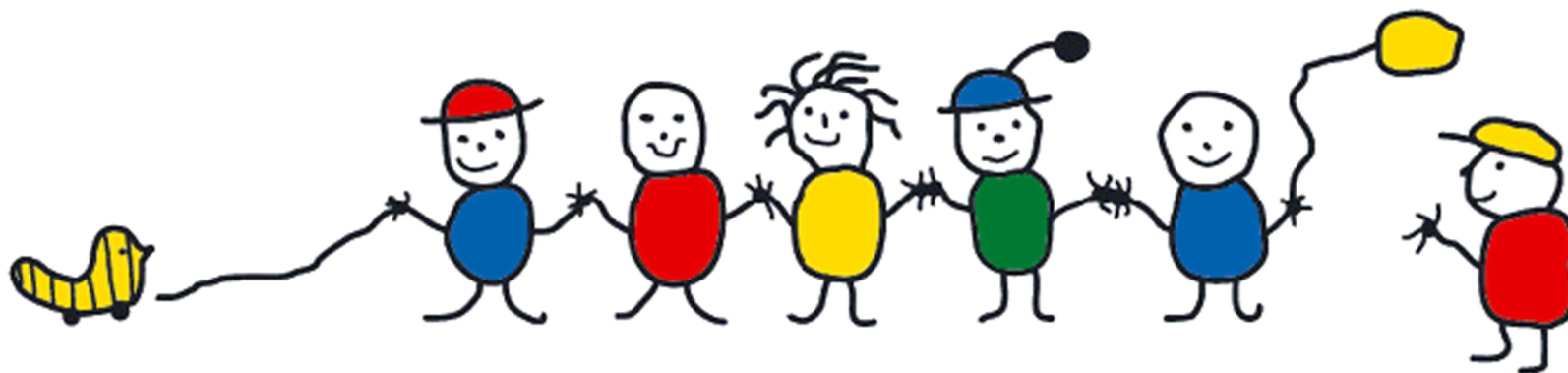
Lūkestis. KURIANTIS vaikas

12. UGDYMO SRITIS:

MENINĖ RAIŠKA

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • emocijų, patirties, minčių, išpūdžių raiška meninėmis priemonėmis ir būdais, • meninės raiškos priemonių tyrinėjimas, • meninė kūryba ir improvizacija. 	1 – 3	<p>Pradėjus vaikui intonuoti, padėti, bandyti pritarti, veikti kartu. Žaidinti su žaislu ir be jo, kalbėti įvairiomis emocijomis intonacijomis, , naudoti įvairių tempą. Teigiamas emocijas reikšti pabrėžtinai, kad vaikas įsimintų.</p> <p>Vedžiodant žaislą, kartoninę figūrėlę, parodyti, kaip galima veikti, skatinti vaiką pamėgdžioti ir atrasti savų veikimo būdų. Kartoti tuos pačius veiksmus, žodžius, balso intonacijas.</p> <p>Gerėtis vaikų žaidimu, žaidžiant drauge skatinti reikšti savo emocijas, pasakoti, ką jie daro. Skatinti vaikus įsijausti į veikėjus, siužetą. Rodyti veiksmus ir leisti jiems improvizuoti.</p> <p>Sudaryti sąlygas vaikams pamatyti žaismingą, elementarių veiksmų suaugusiojo piešimą, lipdymą, kad vaikas pats panorėtų išbandyti vienokius ar kitokius veiksmus. Pasiūlyti vaikams geros kokybės minkštų, ryškių dailės priemonių ir medžiagų, kad vaikas patirtų džiaugsmą.</p> <p>Vaiko veiklai skirti daug dėmesio, pritarti žvilgsniu, šypsena, pagirti, pasidžiaugti pasiekimais. Sudaryti galimybes žaisti, tepinėti dažais, paišėlioti, dėti spaudus kempinėle.</p> <p>Skatinti pasakoti apie savo piešinius, nestabdyti, jei vaikas su savo piešiniu nori žaisti, bėgioti. Stebėti vaiko raiškos procesą, paprašyti papasakoti apie savo piešinį ar lipdinį, suprasti vaiko potyrius ir emocijas. Vaiko darbelis turi būti matomas ir juo pasidžiaugta. Pasiūlyti eksperimentuoti įvairesnėmis priemonėmis ir medžiagomis (pvz.: spalvų paletė, vilnos kamuoliukai, šlapias popierius ir kt.).</p>
	4 - 6	<p>Drauge su vaikais žaisti vaizduojamuosius, šokamuosius žaidimus, skatinti juos interpretuoti, tyrinėti šokio elementus.</p> <p>Kartu su vaikais šokti sukamuosius ratelius. Padėti vaikams sieti pamatytą personažą su atliekamais judesiais.</p> <p>Parodyti, kaip galima žaisti su stalo teatro pirštukinėmis lėlėmis. Drauge su vaiku eiti ratelius, parodyti judesių, veiksmų. Džiaugtis kiekvieno vaiko pastangomis, atradimais.</p> <p>Skatinti patiems vaidinti, judėti ir kalbėti-intonuoti pagal tipiškus veikėjo bruožus. Drauge žaisti muzikinius žaidimus. Pasidžiaugti vaiko sukurtais veiksmais, išraiškingumu.</p> <p>Skatinti vaikus žaisti – vaidinti trumpas improvizacijas pagal literatūrinius, muzikinius, pačiu vaikų išgalvotus siužetus.</p>

	<p>Pasiūlyti naudoti įvairius butaforinius daiktus, teatrinius rekvizitus teatrinei kūrybai. Žaisti muzikinius žaidimus ir eiti ratelius, išgyventi pasitenkinimą, reikšti savo norus ir jausmus.</p> <p>Laikytis nuostatos, kad vaikas kurdamas mokosi. Pedagogas turi padėti realizuoti idėjas ir sumanymus, stiprinti vaiko pasitikėjimą, palankiai vertinti kūrybos savitumą. Skatinti eksperimentuoti linijomis, spalvomis, formomis. Padėti vaikams suprasti, kad iš buities ir gamybos atliekų galima sukurti originalių, gražių darbelių.</p> <p>Turtinti vaiko patirtį, gausinti įspūdžius, kad kūrybinė raiška nebūtu skurdi. Vaizduoti žmogaus judesius, tyrinėti kūno galimybes. Kalbėtis, diskutuoti su vaiku apie jo kūrinėlį. Drąsinti kurti iš smulkesnių detalių, gamtinės medžiagos, mozaikas, mandalas, juostas ir kt. Sudaryti sąlygas kurti, reikšti savo potyrius neįprastomis sąlygomis ir priemonėmis.</p> <p>Turtinti vaikų patirtį, vaizdinius. Suteikti galimybę pamatyti tautodailės, taikomosios dekoratyvinės ir vaizduojamosios dailės šiuolaikinio meno kūrinius. Ugdyti vaiko vaizduotę, palaikyti gebėjimą vaizdu išreikšti jutiminę patirtį. Suteikti galimybę vaikams kurti ornamentus, vaizdus, dekoruoti daiktus grafiniais ženklais. Eksperimentuoti ir išsižūrėti į įvairių medžiagų ir technikų teikiamas galimybes. Padrąsinti vaikus kūrybai skaitmeninėmis priemonėmis.</p>
Vertybinė nuostata	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.
Esminis gebėjimas	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžiu, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

Lūkestis. KURIANTIS vaikas

13. UGDYMO SRITIS: ESTETINIS SUVOKIMAS

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
	1 – 3	<p>Kurti muzikinę aplinką, kurioje vaikas turėtų galimybę klausytis įvairių garsų ir melodijų. Emocionaliai žaidinti, bendrauti, kad vaikas girdėtų intonacijomis ir jautų veiksmais reiškiamas emocijas. Suteikti vaikui galimybę sureaguoti savo tempu, būti šalia vaiko ir kartu su juo džiūgauti, padrašinti jo bandymus, pamokyti, kaip laikyti rankoje piešimo priemonę. Kurti jaukią, gražią aplinką.</p> <p>Dainuoti vaikui, leisti klausytis įvairios nuotaikos muzikos kūrinų. Leisti vaikams stebėti šokį gulint ar sėdint. Išdėlioti piešinius vaikui matomoje vietoje, kad jis galėtų prieiti pasižiūrėti. Suteikti vaikui galimybę išbandyti įvairias dailės medžiagas ir priemones. Sudaryti galimybes matyti gražius gamtos vaizdus, spalvingas knygeles, dailės kūrinius.</p> <p>Klausytis įvairios nuotaikos kūrinų ir juos aptarti. Pažiūrėjus šokį, užduoti mąstymą skatinančius klausimus. Skatinti pasakoti apie savo ir kitų vaikų piešinius, aplinkoje pamatytus paveikslus, knygelį iliustracijas. Turtinti vaizduotę ir skatinti kūrybines saviraiškos poreikį. Pritarti vaiko komentarams, papildyti jo vertinimą. Pasidomėti, ar vaikui patiko vaidinimas, akcentuoti, jog teatre viskas vyksta ne iš tikrųjų, o taip yra sugalvota, pramanyta. Matomoje ir prieinamoje vietoje padėti dailės, tautodailės kūrinių bei meniškų taikomosios dailės dirbinių, kuriuos vaikai galėtų apžiūrėti, pasikalbėti apie juos.</p>
	4 - 6	<p>Sudaryti galimybes vaikams dalyvauti muzikinėje veikloje ir darželyje vykstančiuose renginiuose. Palaikyti vaiko norą pasidžiaugti, pasigirti. Atkreipti vaiko dėmesį į kūrinio pabaigą, paklausti, kokia ji – laiminga ar liūdna? Sudaryti sąlygas klausyti, stebėti meno kūrinius, reikšti savo išgyvenimus, ugdyti estetinį jautrumą. Padėti vaikui ugdytis pasitikėjimą savimi. Paprastai ir suprantamai atskleisti muzikos kūrinų grožį. Žiūrėti lėlių ir dramos vaidinimus, klausytis vaidinimų įrašų, žiūrėti animacinius filmukus. Sudaryti sąlygas vaikams dalyvauti ar stebėti įvairius muzikinius, vaidybinius renginius.</p> <p>Nuolat ugdyti vaikų estetinį skonį, atkreipiant dėmesį į kasdien atsiveriantį vis naują gamtos grožį, aplinkoje esančius daiktus, drabužių puošybą, gražią ir tvarkingą aplinką. Sukurti situacijų, kad vaikas galėtų meno kūrinius, savo ir kitų meninę veiklą vertinti savaip lygindamas.</p> <p>Siekti, kad vaikai kuo daugiau dalyvautų ir stebėtų muzikinių ir vaidybinių renginių. Skatinti pastebėti subtilesnes veikėjų kalbos intonacijų, poelgių, veiksmų, kostiumų ir dekoracijų detales. Su grožiu susijusius dalykus įtraukti į kasdienės veiklos pokalbius, išnaudoti visas galimybes vaiko estetinėms vertybėms puoseletėti. Kalbėtis vaikui suprantama kalba apie vizualaus meno kūrinius ir jų kūrybos raiškos priemones – kompoziciją, spalvą, formą, siluetą ir kt. Paskatinti realizuoti kilusius</p>

		sumanymus čia ir dabar, nes praktinė patirtis teikia daugiausiai meno estetiniam suvokimui.
Vertybė nuostata	Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	
Esminis gebėjimas	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.	

Lūkestis. *SĖKMINGAI BESIUGDANTIS* vaikas

14. UGDYMO SRITIS:

INICIATYVUMAS IR ATKAKLUMAS

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • gebėjimas pačiam susirasti veiklą ir ją turiningai plėtoti, • gebėjimas įsitraukti į suaugusiojo pasiūlytą ugdymąsi skatinančią veiklą, susikoncentruoti ir išradingai ją plėtoti, • gebėjimas susidoroti su kliūtimis siekiant sumanymų realizavimo. 	1 – 3	<p>Pastebėti vaiko rodomą iniciatyvą ir ją palaikyti, pasidžiaugti vaiko daug kartų rodomais veiksmais, rodančiais jo atkaklumą. Žaisti žaidimus tol, kol vaikas to nori. Siūlyti žaisti smulkiajai motorikai skirtus žaidimus, reikalaujančius dėmesio ir atkaklumo.</p> <p>Pabūti greta vaiko, kai jis mokosi naujų veiksmų – tai stiprina jo atkaklumą, skatina tęsti bandymus. Neskubėti padėti vaikui – paties atliktas veiksmas turi didesnę poveikį jo raidai. Žaisti, atlikti veiksmus matant vaikams, kurie jus stebi. Padėti vaikui mokytis, kai jis rodo iniciatyvumą, domisi naujais veiksmais. Padėti įveikti kliūtis.</p> <p>Pasirūpinti saugia aplinka grupėje ir lauke. Auklėtojui žaisti įvairius sensorinius žaidimus vaikų akivaizdoje, taip stebės ir mėgdžios naujus veiksmus. Siūlyti veiklai priemones, kurios atitiktų vaiko poreikius. Nuolat papildyti grupę naujais žaidimais. Neišleisti vaikų iš akių. Palaikyti vaiko norus, patraukliai pasiūlyti jiems pakeisti neigiamą nuomonę.</p>
	4 - 6	<p>Palaikyti vaikų veiklos sumanymus, padėti juos išplėtoti, įgyvendinti. Pasiūlyti vaikams veiklos dviuose, grupelėje ar su visa grupe, pastebėti ir palaikyti vaiko iniciatyvą atlikti nesudėtingus darbus ar pagelbėti draugui.</p> <p>Skatinti vaikus turiningiau išplėtoti jų pačių sumanymą. Veiklą vaikams pasiūlyti tik kaip motyvuojančią idėją, kurią jie galėtų sukonkretinti ir savaip įgyvendinti.</p> <p>Sudaryti sąlygas grupėje vaikų sumanymus ir auklėtojo pasiūlytą veiklą plėtoti po keletą dienų. Skatinti vaikus pabaigti pradėtus darbus, padėti vienas kitam įveikti problemas.</p>
Vertybinė nuostata	Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	
Esminis gebėjimas	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	

Lūkestis. **SĖKMINGAI BESIUGDANTIS** vaikas

15. UGDYMO SRITIS: **TYRINĖJIMAS**

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • domėjimasis supančia aplinka, • tyrinėjimas pasinaudojant įvairiais pojūčiais, • atrastų, sužinotų dalykų aptarimas. 	<p>1 – 3</p> <p>4 - 6</p>	<p>Sudaryti galimybes žaisti su žaislais arba tinkamais daiktais, judėti, liesti daiktus, išlaikyti pusiausvyrą, stengtis judėti daikto link, jį pasiekti, paragauti. Vaikus paguldyti ar pasodinti taip, kad jie galėtų stebėti aplinką ir galėtų bendrauti su kitais vaikais. Sudaryti sąlygas patirti skirtingas žaidimo erdves, minkšti ir kieti paviršiai, pajusti įvairius pojūčius. Leisti pajusti ir tyrinėti įvairias medžiagas, formas, skatinti žaisti su savo pirštais, liesti plaukus, veidą.</p> <p>Sudaryti sąlygas aktyviai tyrinėti aplinką padedant suaugusiajam, tačiau netrukdo, nepertraukia. Žaisti su daiktais, žaislais, kurie skatina atlikti stambiuosius ir smulkiuosius judesius. Vystyti įvairius gebėjimus: klausyti, stebėti, prisiminti, kalbėti, priimti sprendimus. Mokyti atpažinti spalvas, simetriją ir formas.</p> <p>Sudaryti galimybes surinkti, rūšiuoti, sudėlioti daiktus tam tikra tvarka. Įvairiais būdais žaisti su medžiagomis, stiprinti tvarkos jausmą. Pateikti paveikslėlių su įvairiais kasdieninių įgūdžių aspektais. Mokyti apsirengti, valgyti, padėti vienas kitam.</p> <p>Aprūpinti ugdymo aplinką įvairiomis medžiagomis ir priemonėmis, kuriomis pasinaudodami vaikai galėtų inicijuoti kryptingą iškilusios problemos sprendimo veiklą, patys sugalvoti problemų ir su pasitenkinimu ieškoti jų sprendimo būdų. Skatinti nebijoti bandyti ir klysti ieškant savo iškeltų problemų sprendimų, pasinaudoti ankstesniu patyrimu ir juo remiantis bandyti naujus sprendimo kelius.</p> <p>Skatinti vaikus domėtis, stebėti ir apibūdinti daiktų, medžiagų, gyvosios gamtos objektų savybes ir bruožus, piešti ir konstruoti išvaizduojamus daiktus. Sudaryti galimybę stebėti, suskaičiuoti, palyginti, prognozuoti, numatyti, samprotauti apie įvairius daiktus, reiškinius, bandymus. Skatinti logiškai paaiškinti savo pasirinkimą. Pateikti vaikams knygų, plakatų, paveikslų, žemėlapių, kuriais jie galėtų remtis pagrįsdami savo požiūrį.</p> <p>Sudaryti sąlygas ir skatinti tyrinėti gamtą, socialinę aplinką, jų kaitą bei savybes. Atlikti nesudėtingus bandymus, stebėti prietaisų veikimą. Vykdyti projektinę veiklą, skirtą ilgalaikiams stebėjimams. Mokyti fiksuoti pastebėjimus, pildyti lenteles. Grupėje turėti prietaisus, skirtus tyrinėti, mokyti jais savarankiškai naudotis. Skatinti vaikus, kad jie patys ieškotų atsakymų į iškilusius klausimus, jeigu mato, kad nepavyksta, prašyti suaugusiųjų pagalbos.</p>
Vertybinė nuostata	Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais.	
Esminis gebėjimas	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	

Lūkestis. *SĖKMINGAI BESIUGDANTIS* vaikas

17. UGDYMO SRITIS: *KŪRYBIŠKUMAS*

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> domėjimasis naujais, nežinomais, sudėtingais dalykais, gebėjimas įžvelgti problemas, mokymasis įveikti nesėkmes. 	1 – 3	<p>Pasirūpinti, kad aplinkoje būtų smalsumą žadinančių dalykų – garsų, spalvų, žaislų, meno kūrinį. Panaudoti visus 5 pojūčius, suteikiant galimybę apžiūrėti aplinką, klausytis, skonėtis, uosti, paliesti, pajusti įvairių žaislų medžiagų paviršius. Leisti žaisti su įvairių formų, tekstūros žaislais, leisti klausytis įvairių garsų, užuosti įvairius kvapus.</p> <p>Parūpinti įvairių, dėmesį atkreipiančių, naujų potyrių žadinančių žaislų, objektų, skleidžiančių garsus. Naudoti žaislus, kuriuos galima išardyti, išbandyti jų formas, pritaikant tinkamiausią, taip pat garsus skleidžiančius žaislus. Pasiūlyti žaisti dailės priemonėmis ir medžiagomis, kad eksperimentuoti.</p> <p>Kurti saugią, draugišką, laisvą aplinką, kurioje vaikas gali eksperimentuoti su įvairia saugia medžiaga. Siūlyti žaidimų su vandeniu. Lauke nesant šaltam orui leisti vaikams pabraidyti po balas, taškyti vandenį, semti jį kibirėliais. Veiklą organizuoti ir lauke, ir patalpose. Skatinti klausinėti, domėtis, į klausimus atsakyti trumpai. Skatinti vaikus savarankiškai, be suaugusiųjų pagalbos, statyti smėlio pilis, joms dekoruoti naudoti gamtines medžiagas.</p>
	4 - 6	<p>Skatinti išbandyti įvairią veiklą, įvairius daiktų panaudojimo būdus. Lavinti kūrybinį mąstymą – lankstumą gausumą, detalumą, originalumą. Prašyti drąsiai išsakyti visas į galvą atėjusias idėjas, originalias mintis, užduoti netikėtus, fantastinius klausimus. Aptarti, ką naujo, originalaus pavyko sukurti, skatinti idėjomis pasidalinti grupėje, kad vaikai pajustų, jog originalūs atsakymai ir mintys yra vertinami.</p> <p>Skatinti kūrybiškumą, laisvai reikšti mintis, ugdyti mąstymo lankstumą, originalumą. Drąsinti fantazuoti žaidžiant ir kuriant nerealias, bet prasmingas situacijas. Suteikti galimybę atrasti skirtumus tarp fantazijos ir realybės. Vengti vertinti, lyginti vaikus pagal pasiekimus, bet priimti ir palankiai vertinti bet kokio lygio veiklos rezultatus, visais atvejais surandant tai, už ką būtų galima juos pagirti. Skatinti išradingai naudoti įvairias priemones, dalintis idėjomis.</p> <p>Skatinti pamatyti naujus, nepastebėtus įvairius gamtos reiškinius, stebėti augalų, paukščių gyvenimą. Atkreipti dėmesį į visus žmogaus pojūčius. Mokytis pastebėti, įsiklausyti, užuosti, paliesti ir pajusti. Taikyti įvairius metodus ir būdus: smegenų audrinimas, fantastiniai klausimai, prašymas išvardyti kuo daugiau daikto naudojimo būdų, kūrybiniai vaidinimai, pasakos sekimas sėdint ratu, fantastinio gyvūno piešimas. Kurti žaidybinę ir tyrinėjimo aplinką.</p>
Vertybinė nuostata	Nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	
Esminis gebėjimas	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.	

Lūkestis. SĖKMINGAI BESIUGDANTIS vaikas

18. UGDYMO SRITIS: MOKĖJIMAS MOKYTIS

Vaikui ugdantis tobulėja:	Žingsniai	Ugdymo gairės
<ul style="list-style-type: none"> • numatymas, ko nori išmoksi, • aktyvus mokymasis, • gebėjimas apmąstyti, ko išmoko. 	<p>1 – 3</p> <p>4 - 6</p>	<p>Palaikyti priežiūros tvarką, kuri sudaro galimybes žaidybinei sąveikai, sudaryti galimybę judėti, praktikuotis, džiaugtis, kai kas nors pavyksta, pagirti. Maitinat, žaidžiant su vaiku kalbėtis su juo, rodyti ir įvardyti daiktus, veiksmus su žaislais. Parūpinti žaislų, kurie skatina tyrinėti visais pojūčiais. Pripažinti, kad viskas, kas vyksta, gali būti naudinga žaidimui ir mokymuisi. Pastebėti vaikų ketinimus, juos įvardyti, jei reikia, padėti įgyvendinti. Duoti žaislų, kurie skatintų stumti, traukti, imti, čiupinėti pirštais. Leisti vaikams žaisti ir mokytis individualiu tempu. Skatinti džiaugtis tuo, ko jie išmoko, jų mažais atradimais. Žaislai ar žaidimui tinkamus daiktus parinktai taip, kad būtų ir tokių, su kuriais lengva veikti, kurie kelia iššūkius ir galėtų būti įvairiais panaudojami. Atkreipti dėmesį į vaiko ketinimus, norą ką nors išbandyti, pažinti, ir kurti sąlygas vaikui mokytis. Padėti suprasti savo galimybes ir apribojimus, sudaryti sąlygas tobulinti savo gebėjimus individualiu tempu. Leisti vaikams patiems nuspręsti, kada jiems reikalinga pagalba. Vaikus drąsinti inicijuoti žaidimus. Kartu su vaiku pasidžiaugti tais dalykais, kurių jis jau išmoko.</p> <p>Skatinti pasakyti, ko vaikas, nori išmoksi, sudaryti sąlygas mokytis to, ko jis nori., išklaudyti, ką išmoko.</p> <p>Drąsinti vaikus, nebijoti suklysti, ką nors darant, iškelti klausimus, problemas ir ieškoti atsakymų, sprendimų. Numatyti įvairios veiklos, kuri padeda mokytis tyrinėti ir pažinti aplinką.</p> <p>Kalbėtis su vaikais, ko jie nori išmoksi, kaip jie gali mokytis, pastebėti vaiko norą ir sudaryti sąlygas to išmoksi. Siūlyti vaikams naudotis imitaciniais žaidimams tinkamomis priemonėmis</p>
Vertybinė nuostata	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ko išmoko.	
Esminis gebėjimas	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprenddamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.	

4.1. UGDYMO METODAI

Pasirinkti ugdymo metodai atitinka vaikų amžių ir galimybes, individualius poreikius ir neprieštarauja šiuolaikinės pedagogikos principams. Jie atnaujinami, papildomi, atsižvelgiant į vaikų pageidavimus, pedagogų sumanymus, tėvų rekomendacijas, metodų taikymo veiksmingumo vertinimo rezultatus, informacinę medžiagą, pedagoginę bei metodinę literatūrą.

Numatant ugdymo(si) programos metodus, siekta, kad jie atspindėtų pagrindinius įstaigos veiklos būdus: ugdytojų tarpusavio bendradarbiavimas ir patirties sklaida, bendras vertybinių nuostatų numatymas, visos bendruomenės įtraukimas į vaikų ugdymo procesą bei palankios ugdymo(si) aplinkos kūrimas.

Vaizdinis metodas (stebėjimas, demonstravimas ir kt.) – nukreiptas į vaizdinių formavimą apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reikšmes.

Praktinis metodas (pratimai, žaidimai, eksperimentai, tyrinėjimai, modeliavimas, kūryba, projektai, parodos, išvykos ir kt.) – vaikams padeda per veiklą pažinti ir suprasti juos supančią aplinką.

Žodinis metodas (pokalbis, pasakojimas, diskusija, skaitymas ir kt.) – suteikia galimybę perduoti informaciją.

Kūrybinis – kompleksinis metodas (integralus, visuminis) – sudaro sąlygas vaikams reikšti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų.

Eksperimentinis metodas – tai ugdymas atrandant. Jis leidžia ugdytiniams jaustis saugiai, padeda geriau suprasti ir kontroliuoti kintančias aplinkybes.

Projekto metodas – padeda formuoti įvairesnį ugdymo(si) procesą, atsižvelgiant grupės ir įstaigos poreikius.

Netradiciniai metodai – mokytojų sukurti, atrasti .

4.2. UGDYMO PRIEMONĖS

Priemonės samprata apibrėžiama kaip individualus bendro, vienkartinio ir daugkartinio naudojimo žaislų, spaudinių ir kitų ugdymo priemonių, įrangos, technikos visuma, kuri atitinka ugdymo programos „Rieda metukai, auga žirniukai“ tikslus ir uždavinius, vaikų amžių ir skirta 18 sričių ugdymui. Ugdymo priemonės pritaikomos ugdymo turiniui įgyvendinti, kurios vaikams sukelia smalsumą, norą pažinti ir suteikia naujų galimybių laisvai kūrybai, saviraiškai.

Priemonės sakytinės, rašytinės srities gebėjimų ugdymui : grupės biblioteka (vaikų enciklopedijos, knygutės, vaikų žurnalai, dailės albumai, reprodukcijos, plakatai ir kt.); pasakų, muzikos, gamtos garsų pamėgdžiojimų CD įrašai; stalo žaidimai (su raidėmis, užrašais skirti kalbai ugdyti); žaidimai-galvosūkių; interaktyvi, magnetinė, rašymo lentos; pratybų knygelės, įvairių užduočių vaikui rinkiniai; knygų lentynos, komodos; dėžės, segtuvai priemonėms laikyti.

Pažinimui, eksperimentavimui, tyrinėjimui, skaičiavimui, matavimui: miesto žemėlapis, vietovės planas; Lietuvos Respublikos herbas, vėliava; Šiaulių miesto herbas; pasakų, padavimų, smulkiosios tautosakos knygelės; minkšti ir siužetiniai žaislai (lėlės, vėžimėliai, indeliai); drabužiai siužetiniams žaidimams; įvairūs stalo žaidimai; minkšti baldai vaikams (sėdmaišiai ir kt.); gyvūnų, augalų nuotraukos, plastmasinės, medinės gyvūnų figūrėlės; didinamieji stiklai; įvairūs indai; magnetai; gamtinė medžiaga; specialios didaktinės skaičiavimo priemonės; erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros; skaičiavimo pagaliukai; laikrodis; kalendorius (gamtos, sieninis); skaičių kortelės; kortelės priežasties-pasekmės, nuoseklumo, priešingybių sampratai; erdvinės ir plokštuminės geometrinės formos; įvairūs žaislai, daiktai, skirti skaičiavimui, rūšiavimui; techniniai žaislai; konstrukciniai žaislai; dėlionės; mozaikos; domino, loto, lego ir kt. kompiuteris, garso ir vaizdo grotuvai, muzikinis centras, fotoaparatas, įvairios lentos: magnetinė, kamštinė; garso ir vaizdo priemonės: vaizdo kasetės, kompaktiniai diskai, kasetės ir kt.; žaislams sudėti lentynos, komodos, spintelės.

Ugdymo(si) priemonės, skatinančios vaikų fizinį aktyvumą, judėjimą: įvairaus dydžio ir paskirties kamuoliai (paprasti, kimštiniai, šokinėjimo); krepšinio lentos; šokdynės; kilimėliai; lankai, kėgliai, lazdos; kaspiniai, skarelės, skraistės; priemonės estafetėms; gimnastikos suoleliai, čiužiniai; įvairūs treniruokliai;

Vaikų sveikos gyvensenos nuostatų ugdymui: paveikslėliai, knygelės, dėlionės, loto augimo ir sveikatos temomis; priemonės smulkiajai motorikai lavinti (narstyti, segioti, raišioti, varstyti); kinetinis smėlis; higienos reikmenys (muilas, servetėlės, rankšluosčiai, dantų šepetėlis, dantų pasta); vaikams pritaikyti baldai: kėdutės, staliukai, spintelės ir kt.

Vaikų kūrybiškumą, estetinį suvokimą skatinančios priemonės: įvairūs dažai (guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė); teptukai (įvairaus dydžio, pločio, storio); indeliai vandeniui, dažams; pieštukai, kreida; molis, plastilinas, modelinas ir kt.; popierius (įv. formato; baltas; spalvotas; kartonas ir kt.); molbertas; priemonės darbo vietai uždengti; apranga darbui su dažais; antrinės žaliavos (audinio, oda, popieriaus atraižos, įpakavimo dėžės ir kt.); klėjai (sausieji, lipalai); žirklės; apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės, karūnos ir kt.); širmelė, pertvaros ir kita įranga teatrui; įvairūs vaikų muzikos instrumentai (molinukai, akmenukai, lazdelės, savo gamybos instrumentai, ritminiai mušamieji (perkusija); muzikos grotuvai, būtiniausi įrašai; įvairūs muzikos instrumentai (pianinas, gitara, kanklės, akordeonas...); muzikos ženklų rinkiniai muzikos raštui (penklinių, natų, pauzių ženklai) ir kt.

V. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Ikimokyklinio ugdymo rezultatas yra vaikų pasiekimai.

Vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(-si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas ir apibendrinimas. Vertinimas atliekamas taip, kad garantuotų psichologinį saugumą, gerą vaiko savijautą, padėtų išgyventi sėkmės jausmą, motyvuotą.

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų žingsniai - nubrėžia bendrą judėjimo kryptį skirtingų poreikių vaikams. Vaiko pasiekimų žingsniai veda link ikimokyklinio ugdymo(si) rezultato – šešerių metų vaiko esminių nuostatų ir gebėjimų.

- 1 – 3 žingsniai aprašo vaikų nuo gimimo iki 3 metų gebėjimus;
- 4 – 6 žingsniai - vaikų pasiekimus nuo 3 iki 6 metų amžiaus vaikų gebėjimus.

Vaikų ugdymosi pasiekimai – tai ugdymosi procese įgyti vaikų gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiame iš vaikų veiklos ir jos rezultatų.

Pasiekimų žingsnis - tai vaiko pažangą rodantis žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų pokytis per vienerius metus, atitinkantis vaiko raidos dėsningumus kokybiško ugdymo sąlygomis.

Ikimokyklinuko pasiekimų aplankas - individualios vaiko pažangos ir pasiekimų vertinimo priemonė, kurioje vertinimas grindžiamas pedagogo, vaiko ir jo tėvų bendradarbiavimu.

Vaiko ugdymosi pasiekimų sritis Pasiekimų apraše – tai vaiko ugdymuisi svarbi sritis, kurioje išskirta vertybinė nuostata ir esminis gebėjimas.

Vertybinė nuostata – tai ugdymo ir ugdymosi procese įgytas nusiteikimas, polinkis, požiūris, išreiškiantis vaiko santykį su savimi, su kitais ir su aplinka.

Esminis gebėjimas – tai nuo gimimo iki šešerių metų kiekvienoje iš ugdymosi pasiekimų sričių įgytas svarbiausias vaiko gebėjimas ką nors daryti, veikti, elgtis, kurti.

Pasiekimų ir pažangos vertinimo tikslas - aprašyti vaikų ugdymo(si) pasiekimus nuo gimimo iki šešerių metų kaip pažangos žingsnius, į kuriuos orientuojantis būtų stebima vaikų raida ir pažanga, vertinama ugdymo(si) kokybė; nustatyti esamus ugdytinių gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo(si) gaires.

Pasiekimų ir pažangos vertinimo uždaviniai:

- pažinti vaiką (vaiko ugdymo(si) poreikius, interesus, pomėgius, galias, charakterio ypatumus, kultūrinius skirtumus);
- atskleisti vaiko pastangas ir pažangą, bei skatinti jo ugdymą(si);
- apmąstyti (reflektuoti) įgyvendintus programos tikslus ir uždavinius;
- planuoti tolesnio ugdymo(si) perspektyvas individualiai kiekvienam vaikui ir vaikų grupei;
- apibendrinti sukauptą vertinimo informaciją, koreguoti ugdymo planus;
- pateikti vertinimo informaciją vaikui, vaiko tėvams ir kitiems ugdytojams.

Vertinimo principai:

- pozityvumas ir konstruktyvumas;
- objektyvumas ir veiksmingumas;
- informatyvumas.

Vertinimo planavimas

Vaiko pasiekimai vertinami du kartus per metus: pirmasis vertinimas - fiksuoti vaiko pasiekimus, individualius ypatumus ir numatyti jo ugdymo(si) kryptį (tikslus ir uždavinius), ugdymo(si) individualizavimo ir paramos vaikui formas; ikimokyklinio amžiaus vaikams nuo einamųjų metų rugsėjo 1 d. iki rugsėjo 30 dienos, ; antrasis vertinimas nuo gegužės 1 iki gegužės 30 d., fiksuoti vaiko pasiekimus, nustatyti ar tinkamai pasirinkta ugdymo(si) kryptis, numatyti tolesnio vaiko ugdymo(si) tikslus ir uždavinius Tarpiniai vaikų pasiekimų vertinimai atliekami, jei išryškėjo didelės ugdymo(si) spragos.

Vaiko ugdymo(si) pasiekimų vertinimo metodai ir būdai: stebėjimas; pokalbis; vaiko veiklos ir kūrybos darbų analizė; vaiko elgesio faktų analizė; atskirų situacijų aprašymas; vaiko įsivertinimas; anketos tėvams; specialistų ir tėvų atsiliepimai apie vaiko ugdymo(si) pasiekimų rezultatus; vaiko pasiekimų vertinimo ir įsivertinimo formos su komentarais.

Vertinimo rezultatų panaudojimas

Vertinimo rezultatai aptariami individualiuose pokalbiuose su tėvais, su lopšelio-darželio „Žirniukas“ administracija, bendra informacija apie grupės pasiekimus aptariama mokytojų metodinės grupės susirinkimuose, mokytojų tarybos posėdžiuose, o ugdymo(si) sunkumų turinčių vaikų – vaiko gerovės komisijos posėdžiuose.

Ugdytinių pasiekimai ir pažanga aptariama, analizuojama, panaudojama tėvų informavimui, ugdomojo proceso tobulinimui, sprendimų priėmimui.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 04 18 įsakymas Nr. ISAK – 627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ (Žin., 2005, Nr. 52 – 1752)
2. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 04 24 įsakymas Nr. ISAK –V-268 „Dėl švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymo Nr. ISAK-627 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“ pakeitimo“
3. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2016.
4. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, 2015.
5. Ikimokyklinio ugdymo gairės. Programa pedagogams ir tėvams. – V.: Leidybos centras, 1993.
6. Ankstyvojo ugdymo vadovas / Monkevičienė O. (sud.). – V.: Minklės leidyba, 2001.
7. Einon D. Ankstyvasis ugdymas.-V.:UAB“Egmont Lietuva“,1998.
8. Į vaiką orientuotų grupių kūrimas, Cauglin P.I, 2001